

OLAY

CEVAP ANAHTARI

1) X Ltd Şti'nin yaptırdığı ferdi kaza koltuk sigortası bir yanıyla can sigortası, bir yanıyla mal sigortası niteliğinde bir karma sigorta türü olup, sigortalının yani yolcuların uğrayacağı kaza sonucu ölüm, geçici ve sürekli sakatlık ya da iş görmemezlik halleri için güvence sağlar./ B'nin yaptırdığı ZMMS bir sorumluluk sigortası olup sigorta konusu otobüsün neden olduğu kazalarda, araçlardaki eşyaya ve araçta bulunan kişilere yönelik olabilir. Bu bağlamda ferdi kaza koltuk sigortası sadece ölen A'nın ölümüne bağlı olarak ölüme ilişkin belirlenen meblağı tazminat olarak ödeyecektir./ Buna karşılık B'nin yaptırdığı ZMMS'den ölen A'nın mirasçıları destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilirler./A'nın ölümüne bağlı bir hayat sigortası yaptırılmıştır. Bu sigorta can sigortası olup bir meblağ sigortası niteliğindedir. A açısından ölüm rizikosu gerçekleştiği takdirde lehtar kimse ona sigorta bedelinin ödenmesi gerekir. Aksi takdirde mirasçıları kimse onlara ödeme yapılıır./C'nin kullandığı araçtaki kasko zarar sigortalarından mal sigortası türüne girmekte olup, araçta meydana gelen maddi hasarların karşılanmasını teminat altına alır. Bu yüzden C'nin aracında meydana gelen kaza dolayısıyla aracın hasarının karşılanması kaskodan C öldüğü için mirasçıları tarafından talep edilebilecektir./C'nin yaptırdığı ZMMS ise sorumluluk sigortası olup burada E'nin yaralanmasından dolayı ve C ve D'nin ölmesi nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı kusur yoksa sorumlulukta yoktur ilkesi nedeniyle talep edilemeyecektir/ Olayda karşılıklı kazada sorumluluk oranları esas alınarak kazada tazminat talepleri kabul edileceğinden, olaydaki kazada otobüsün %100 kusurlu olduğu anlaşıldığından, E, otobüsün ZMMS'nden yaralanma nedeniyle maddi tazminat ve C ve D'nin bakımı nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatı talep edebilir. /C'nin eşi ve çocuğunun lehtar olduğu hayat sigortası sözleşmesi can sigortası olup meblağ sigortasıdır. Bu sigortada D'nin ölümüne bağlı bir hayat sigortası yaptırdığından, lehtar olanlar bu hayat sigortası sözleşmesinden faydalanacaktır./C'nin kendisi açısından hekim mesleki sorumluluk sigortası yaptırmıştır. Bir sorumluluk sigortası türü olan bu sigortada tıbbi kötü uygulama nedeniyle hastalara verilen zararların sözleşme süresi içerisinde veya sözleşme süresinden önce teminat kapsamına alınmasına bağlı olarak, teminat söz konusudur.

2) Olayımızda A yaptırmış olduğu hayat sigortasında en azından bir yıl boyunca primlerini zamanında ve tam olarak ödediğinden TTK m.1502 hükmü uyarınca sigorta sözleşmesi prim ödemediği muaf sigortaya dönüşmüştür. Buna göre; en az bir yıldan beri yürürlükte bulunan ve bir yıllık primi ödenmiş olan sigorta sözleşmelerinde, sigorta ettiren A daha sonra prim ödeme borcunu yerine getirmezse, sigortacı bu sebeple sözleşmeyi feshedemez ve prim isteyemez. Aynı zamanda prim ödemediği muaf sigortada, sigorta bedeli ödenen primle sözleşme uyarınca ödenmesi gereken prim arasındaki orana göre ödenir, yani sigorta bedelinin tamamı talep edilemez./ Şayet C'nin hayat sigortasını yapan Y sigorta şirketi iflas etmiş olsaydı, olayımızda bir yıldan uzun süreli sigorta yapıldığı varsayımından hareketle sigortacının iflas ettiği tarihte riziko yani kaza gerçekleşmediğinden TTK m. 1506 hükmü uyarınca; iflasın açıldığı anda matematik karşılıklar hak sahiplerine ödenir. Bu yüzden C'nin lehtarlarının sigorta bedelinin tamamını talep etmeleri söz konusu değildir.

3) C'nin aracının uğradığı zararı ödeyen kasko sigortacısı, X Ltd. Şti, B ve B'nin mali mesuliyet sigortacısından halefiyete dayalı olarak ödediği oranda bu kişilere ve sigorta şirketine rücu edebilecektir. TTK m. 1472 hükmü uyarınca; sigortacı ile zarar gören arasında –olayımızda olduğu gibi- geçerli bir kasko sigortası sözleşmesi yapılmalıdır. Meydana gelen zarar da –araçtaki zarar- sigorta kapsamındaki kaskolu araca ilişkin olmalıdır. Sigortalı uğradığı zarar gören sıfatıyla üçüncü kişilere karşı tazminat isteme hakkına sahip olmalıdır. Sigortacı olayımızda olduğu gibi bu zararı C'ye veya onun mirasçılarına ödemiş olmalıdır. Olayımızda halefiyetin şartları tamam olduğundan sigortacı ödediği tazminat dolayısıyla sigortalının haklarına sahip olur ve belirttiğimiz kişilere karşı doğrudan doğruya dava açabilir. /C'nin aracın bakımını yaptırmamış olması nedeniyle aracın freninin tutmaması sonucu meydana gelen zararın, esasen ihmali bir hareketle zarara sebep olma olup TTK m.1429 uyarınca sigortacının zararı ödemesi gereklidir. Bununla birlikte, TTK m.1444 uyarınca, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünün sigorta sözleşmesi süresi içerisinde ihlalinden bahsedilebilir. Zira hükme göre, sigorta ettiren, sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunamaz. Sigorta ettiren, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunursa, TTK m.1445/5 uyarınca rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettirenin ihmali belirlendiği takdirde, söz konusu ihlal tazminat miktarına veya bedele ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre, tazminattan veya bedelden indirim yapılır. Bu nedenle somut durumun zarar etkisi belirlenerek tazminatın bu orana göre indirim konusu yapılarak sigortacı tazminat ödeyecektir.

4) Sigorta poliçesinin başlangıç tarihinden önce gerçekleşmekle birlikte- yani 6 ay öncesindeki bir cerrahi müdahale sebebiyle oluşan zarar- sigorta süresi içindeki tazmin taleplerini kapsayacak şekilde düzenlemesi de mümkündür. Bu durumda sigortacı eski tarihli bir olaydan kaynaklansa bile- olayımızda olduğu gibi- sigorta süresi içindeki bütün poliçe kapsamına giren tazmin taleplerini karşılamak zorundadır. Buna karşılık, poliçe tarihinden sonraki tazmin talepleri sigortacının sorumluluğu dışında kalır. Bu yüzden poliçede sigortacının sorumlu olduğu zaman diliminin açık ve net olarak gösterilmesi gerekir. Bu da sözleşme tarihinden öncesini kapsayan poliçeler. Ayrıca kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine ait kurum ve kuruluşlarda görev yapan hekimin mesleki faaliyetleri sırasında tıbbi kötü uygulama nedeni ile verdikleri zararları karşılamak üzere mesleki sorumluluk sigortası yaptırmaları mümkündür ve olayımızda da tedavi amaçlı müdahaleden doğan kusura dayalı bir zarar meydana gelmiş ve bunun tazmin edilmesi gereklidir.

5)A'nın hayat sigortası sözleşmesini yaparken beyan yükümlülüğünü ihlal etmesi söz konusudur. Gerek sigortalı gerekse sigorta ettiren, sigorta sözleşmesinin yapılması sırasında kendisince bilinen ve sigortacının sözleşmeyi yapmaması veya daha ağır şartlarla yapmasını gerektirecek halleri bildirmek zorundadır. O halde TTK m.1498 hükmü uyarınca; sigortacı yenilemeler de dâhil olmak üzere- olayımızda 7 yıl geçmiştir- sözleşmenin yapılmasından itibaren 5 yıl geçmişse, sigorta ettirenin sözleşmenin yapılması sırasında beyan yükümlülüğünü ihlal etmiş olması nedeniyle sözleşmeden cayamaz, sadece prim farkı isteyebilir; meğerki beyan yükümlülüğü kasıtlı bir şekilde ihlal edilmiş olsun. Bu yüzden

olayımızda sigorta şirketi kendisine düşen şekilde sorularını sormuş ve bilgilendirmesini yapmış ise, bundan sonra A'nın kalp hastası olmasına rağmen bunu söylememesi saklama kastının kârine olarak var olduğunu gösterir ve bu yüzden sözleşmeden cayarak sigorta tazminatını ödemekten kaçınabilir. / A'nın mirasçılarının ölüm nedeniyle 200.000 TL maddi zararları olsaydı, bu zararı B'nin yaptırdığı ZMMS'den talep edebilirlerdi. Bunun dışında bulunduğu otobüs işletmesinin ferdi kaza koltuk sigortası şirketi ile B'nin zorunlu mali mesuliyet sigorta şirketinden belirli bir tazminatın ödenmesi talep edilmelidir. Kaza sigortasında, sigortalının kaza sonucunda ölmesi ile ödenecek olan maddi tazminat miktarı ZMMS'nin poliçesinde yazılı olan meblağ ile sınırlıdır. Buna göre; poliçede ölüm halinde ne kadar ödeneceği gösterilmişse miktar olarak, ZMMS sigorta şirketi mirasçılara maddi zarar olarak en fazla bu tutarı ödemekle sorumluluktan kurtulur. Buna karşılık diğer iki sigorta olan ferdi kaza koltuk ve hayat sigortası birer meblağ sigortası olduğu ve sigorta bedeli=sigorta değeri ilkesi uygulanmadığı için, ferdi kaza koltuk ve hayat sigortasından ayrı ayrı ve tazminat 200.000 TL'yi aşıyor olsa da talep bulunmak mümkündür.

6) Kasko sigortalarında aracın yangın sonucunda yanmasından doğan zararlar teminat altına alınmakla beraber olayımızda aracın kalan kısmının da yanmasına sebebiyet verilmesi halinde C'nin oğlunun kastının olup olmadığına bakılmalıdır. Olayımız açısından C'nin derin üzüntüsü de olsa kasti bir hareketle zararı meydana getirmiştir. Bu durumda TTK m.1429 hükmüne göre, artan zarar kasten sigortalı veya fiilinden sorumlu bulunduğu kişi tarafından meydana getirildiği için sigortacı kazadan doğan zararı öderken, bu zararı ödemeyecektir. Aynı husus Kasko genel şartları A.5.5.6'da da yer almaktadır.

METİN SORULARI

1. Sigorta konusu mal üzerinde bizzat menfaati olan bir kişi de kendi adına olmamak kaydıyla sigorta yaptırabilir. Sigorta sözleşmesi iki taraflı bir işlem olmakla birlikte, taraflar yaptıkları sözleşme ile borcun alacaklıya değil de üçüncü kişiye ifasını kararlaştırabilirler. Bu durumda başkası lehine sigortadan bahsedilir. Başkası lehine sigorta üç ayrı şekilde ortaya çıkabilir. Buna göre; bir kişi üçüncü bir kişiye ait menfaati tazminatın ona ödenmesi koşuluyla sigorta ettirecek olursa, başkası hesabına sigorta söz konusu olur. Buna karşılık, başkası adına sigorta da bir kişi üçüncü bir kişiyi temsilen onun adına ve hesabına sigorta sözleşmesi yaptırmaktadır. Sigorta poliçesinde, sözleşmeyi yapanın kendi menfaatinin mi yoksa başka bir kişinin menfaatinin mi sigortalanacağına belirtilmediği hallerde ise, kimin olacağı onun hesabına sigorta gündeme gelir. Başkası hesabına sigorta bir malvarlığı değeri üzerinde doğrudan menfaati olmayan bir kişinin üçüncü bir kişi lehine sigorta sözleşmesi yaptırmasıdır. Sigorta ettiren sözleşmeden doğan yükümlülükleri yerine getirirken, riziko gerçekleştiğinde sigorta tazminatını sigortalı talep edebilir. Ayrıca sigorta sözleşmesinin başkası adına mı yoksa başkası hesabına mı yapıldığı anlaşılamiyorsa üçüncü kişinin adının belirtildiği durumlarda tereddüt halinde sigorta ettirenin üçüncü kişinin adının temsilcisi olarak değil, kendi adına fakat üçüncü kişi lehine hareket ettiği kabul edilir. Başkası adına sigorta yani temsilen sigorta bir kişinin başkasına ait bir menfaati onun ad ve hesabına sigorta ettirmesidir. Burada kural temsilciye yetki verilmesidir. Ancak sözleşme yapıldığı sırada temsil yetkisi verilmediyse sözleşme yine geçerlidir. Adına yapılan kişi sözleşmeye icazet verirse bunda sorumlu olur ve sigortadan yararlanır. Aksi halde primleri bizzat temsilci

sıfatıyla sigorta yaptıran kişi ödemek zorunda kalır. Sözleşme yapılırken menfaati sigorta edilen kişi belirlenmediyse kimin olacağı onun hesabına sigortadan bahsedilir. Burada sigorta konusu menfaat belirli ise de sigorta konusu menfaatin sahibi bilinmemektedir.

2. Bir menfaatin ayrı sigortacılar tarafından aynı tehlikeye karşı sigorta edilmesi halinde birden çok sigorta ile karşılaşılır. Birden çok sigorta aynı menfaatin aynı süre için aynı rizikolara karşı birden fazla sigortacıya aynı veya farklı tarihlerde sigorta ettirilmesidir. Birden çok sigorta meydana geliş şekli ve sonuçları bakımından müşterek, çifte ve kısmi olmak üzere üçe ayrılır. Sigorta konusu menfaatin aynı zamanda aynı rizikolara karşı aynı süre için birden fazla sigortacı tarafından sigorta edilmesine müşterek sigorta denir. Bu tür sigortalarda sigorta bedeli sigorta değerine eşit olduğundan her bir sigortacı kendi garanti ettiği kısımdan sorumludur; yoksa müteselsil sorumluluk yoktur. Çifte sigorta değerinin tamamının sigorta edilmiş olan bir menfaatin aynı rizikolara karşı ikinci kez sigorta ettirilmesidir. Bu durumda sonradan yapılan sigorta sözleşmesi geçersizdir. Bir menfaatin farklı zamanlarda aynı rizikolara karşı birden fazla sigortacı tarafından sigorta edilmesine kısmi sigorta denilir. Bu halde sigortacılar sigorta konusu menfaati değişik tarihlerde sigorta bedelini aşmayacak şekilde sigortalatmışlardır. Kısmi sigortada her sigortacı taahhüt ettiği bedele kadar sorumludur.

3. TTK m.1470 hükmünde göre menfaat sahibinin değişmesi halinde sigorta ilişkisinin kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmıştır. Bu noktada kasko sigortasına ilişkin yeni genel şartlarda poliçenin aracın yeni sahibiyile devam etmesi hususunda poliçeye hüküm konulmasına da olanak sağlandığını vurgulamak gerekir. Mal sigortalarında sigorta yaptırabilmek için sigorta ettiren kişinin o mal üzerinde bir menfaatinin bulunması şarttır. Bu menfaatin ortadan kalkması halinde sigorta ilişkisi de sona erecektir. Bu nedenle kasko sigortalı aracın adı yolla da olsa üçüncü bir kişiye satılıp teslim edilmesi halinde araç üzerindeki mülkiyet hakkı değişse bile, menfaat sahipliği aracı satın alan kişiye geçmiş olur ve dolayısıyla kasko teminatı da genel şartlar gereğince sona erer. Buna karşılık ZMMS'de genel şartlar gereğince araç üzerinde menfaat sahibi değişse bile (aracın el eğitirmesi) yeni menfaat sahibi eski menfaat sahibi gibi sigorta sözleşmesinden, menfaat değişikliğinden sonra (satım) 15 gün süreyle yararlanmaktadır.

4. Poliçede gösterilen aracın ilgili mevzuat hükümlerine göre gerekli sürücü belgesine sahip olmayan kişiler tarafından kullanılması sırasında meydana gelen zararlar./ Aracın uyuşturucu madde ve KTK'da belirlenen seviyenin üzerinde alkollü içki almış kişilerce veya aynı mevzuatta alkollü içki alamayacağı belirtilen kişilerce alkollü içki alınmak suretiyle kullanılması sırasında meydana gelen zararlar. İstiap haddinin aşılması halinde meydana gelen zararlar belirtilebilir. Söz konusu teminat dışında kalan hallerden özellikle kaza sonucu zarara neden olan hallerde, Yargıtay zarar ile teminat dışında kalan hal arasında illiyet bağının olmasını zararın sırf bu halden meydana gelmesini aramaktadır.

5. Sigorta ettiren, sözleşmenin yapılmasından sonra, sigortacının izni olmadan rizikoyu veya mevcut durumu ağırlaştırarak tazminat tutarının artmasını etkileyici davranış ve işlemlerde bulunamaz. Sigorta ettiren veya onun izniyle başkası, rizikonun gerçekleşme ihtimalini artırıcı veya mevcut durumu ağırlaştırıcı işlemlerde bulunursa yahut sözleşme yapılırken açıkça

riziko ağırlaşması olarak kabul edilmiş bulunan hususlardan biri gerçekleşirse derhâl; bu işlemler bilgisi dışında yapılmışsa, bu hususu öğrendiği tarihten itibaren en geç on gün içinde durumu sigortacıya bildirir. (TTK m.1444).

Sigortacı sözleşmenin süresi içinde, rizikonun gerçekleşmesi veya mevcut durumun ağırlaşması ihtimalini ya da sözleşmede riziko ağırlaşması olarak kabul edilebilecek olayların varlığını öğrendiği takdirde, bu tarihten itibaren bir ay içinde sözleşmeyi feshedebilir veya prim farkı isteyebilir. Farkın on gün içinde kabul edilmemesi hâlinde sözleşme feshedilmiş sayılır. Süresinde kullanılmayan fesih ve prim farkını isteme hakkı düşer. Rizikonun gerçekleşmesinden sonra sigorta ettirenin ihmali belirlendiği ve değişikliklere ilişkin beyan yükümlülüğünün ihlal edildiği saptandığı takdirde, söz konusu ihlal tazminat miktarına veya bedele ya da rizikonun gerçekleşmesine etki edebilecek nitelikte ise, ihmalin derecesine göre, tazminattan veya bedelden indirim yapılır. Sigorta ettirenin kastı hâlinde ise meydana gelen değişiklik ile gerçekleşen riziko arasında bağlantı varsa, sigortacı sözleşmeyi feshedebilir; bu durumda sigorta tazminatı veya bedeli ödenmez. Bağlantı yoksa sigortacı ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oranı dikkate alarak sigorta tazminatını veya bedelini öder. Sigortacı, rizikonun gerçekleşmesinden önce, sigorta ettirenin beyan yükümlülüğünü kasıtlı olarak ihlal ettiğini öğrenince, birinci fıkraya göre sözleşmeyi feshetse bile, değişikliğin meydana geldiği sigorta dönemine ait prime hak kazanır. Sigortacıya tanınan feshin bildirim süresi veya feshin hüküm ifade etmesi için verilen süre içinde, yapılan değişiklikle bağlantılı olarak rizikonun gerçekleşmesi hâlinde, sigorta tazminatı veya bedeli ödenen primle ödenmesi gereken prim arasındaki oran dikkate alınarak hesaplanır. (TTK m.1445). Bu konuda en tipik örnek, mal sigortaları bakımından yangın sigortası ile sigortalanmış bir binanın yanına benzin istasyonu açılması olarak gösterilebilir.

6. Kredili hayat sigortası kredi alanın ölümü üzerine bakiye kredi borcunun ödenmesine güvence sunan özel bir hayat sigortasıdır. Kredili hayat sigortasına karşın, kredi sigortası borçlunun borçlarını hiç ödememesi veya zamanında ödememesi dolayısıyla alacaklının bu yüzden uğrayacağı zararını güvence altına alan sigortadır.

Kredili hayat sigortasının sınıflandırılması: temel güvenceli kredi hayat sigortası (ölüme karşı kredi hayat sigortası), ek güvenceli kredi hayat sigortası: kaza ve hastalık sonucu iş göremezlik riskine teminat sağlayan sigorta. Kredili hayat sigortasının temeli temel güvenceli kredi hayat sigortası olarak anılan hayat sigortasıdır. Sigorta bedeline göre, sabit ve azalan sigorta bedelli, ve değişken sigorta bedelli olarak ayrılır. Sigorta bedelinin sigorta sözleşmesi süresine ödenen kredi miktarına göre doğru orantılı olarak azalması halinde azalan sigorta bedelli sigortadan bahsedilir. Değişken sigorta bedelli hayat sigortası, sigorta bedelinin sigorta borç bakiyesinden oluştuğu ve üç aylık dönemlerde her seferinde sigorta bedelinin tekrar saptandığı bir türde sigorta yapılmaktadır.